

 Stationsstraat 1 – 2250 Olen
 & : 014/22.03.90
 website : www.vbsdekniipoog.be

Werken aan een warme school

-

Werken aan een goed gevoel op school

(PESTBELEID)

Inhoud:

- 1 Inleiding
- 2 Wat is pesten?
- 3 Waarden en normen
- 4 Opbouw sociale vaardigheden en zorgbeleid
 - Niveau 0: brede basiszorg
 - Niveau 1: verhoogde zorg
 - Niveau 2: uitbreiding van zorg
- 5 No-Blame
- 6 Interessante websites / contactgegevens
- 7 Materiaal / bijlagen

1. Inleiding

Eerst en vooral willen we benadrukken dat 'pestbeleid' zeker geen goed gekozen woord is. Anti-pestbeleid dekt al beter de lading, maar we zouden het liever willen hebben over: **'Werken aan een warme school – werken aan een goed gevoel op school'**

Alles wat in dit plan staat gaat dus over de samenwerking om te komen tot die WARME SCHOOL!

'Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig kunnen voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen'

Om dit te kunnen realiseren moet de school zorgen voor een veilige, stimulerende leeromgeving. Angst en geweld tasten dit basisrecht aan en zorgen voor minder goede (leer)prestaties.

Ons pedagogisch project is duidelijk; we willen elke leerling optimale (leer)kansen bieden. Als we echt om elke leerling geven, betekent dit ook dat we hen moeten helpen als ze in de knoop raken.

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels / afspraken. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

Angst en geweld benadeelt leerlingen en leerkrachten. Het irriteert en tast de klas- en schoolsfeer aan. Dit alles versterkt het gevoel van onveiligheid en haalt het leer- en werkplezier onderuit.

We mogen van jonge mensen niet verwachten dat ze perfect zijn. Het kan dus zijn dat ze in de fout gaan. Als opvoeders moeten we hen helpen om hun problemen goed op te lossen. Het kan immers niet zijn dat we de toekomst van jonge mensen op het spel zetten door aanhoudend pestgedrag.

Een goed werkende 'eerste hulp'-lijn is zeker nuttig; hiermee geeft men ook een krachtig signaal. Iedereen kan zien dat het de school menens is en dat niemand in de kou hoeft blijven te staan. De nazorg en de opvang van slachtoffers, daders, leerkrachten en ouders is geen taak voor het ganse personeel. Deze tweedelijnszorg vergt andere competenties en is er op gericht de schade zoveel mogelijk te beperken en te herstellen. De remediërende aanpak dient natuurlijk aangevuld met een brede en ruime waaier aan preventiemaatregelen want ook hier geldt 'voorkomen is beter dan genezen'!

2. Wat is pesten?

Plagen = van korte duur, speelt zich af tussen gelijken.

Ruzie = niet noodzakelijk een gelijke machtsverhouding zodat de kinderen en jongeren het meestal zelf kunnen oplossen.

Binnen een veilige omgeving is er ruimte voor een plagerij of ruzie, maar nooit voor pesten. Plagen stopt waar pesten begint ...

Tussen plagen en pesten ligt een wereld van verschil. Plagen gebeurt vaak éénmalig en steeds op vriendschappelijke basis. Je plaagt bijvoorbeeld je vriend(in) omdat je die graag hebt ('meisjes plagen is liefde vragen', ...).

Pesten = regelmatig en langdurig lastig vallen van iemand met de bedoeling de ander fysiek of emotioneel pijn te doen. Er is een duidelijk machtsverschil tussen pester en slachtoffer .

Pesten is een vorm van antisociaal gedrag door kinderen / jongeren met onvoldoende of ongepaste sociale vaardigheden. Pesten gebeurt bewust en is gericht op één of meer mensen. De pester wil dat het slachtoffer zich gekwetst, vernederd, afgewezen, genegeerd, ... voelt. Pesten houdt ook nooit op bij die ene keer; sommige kinderen worden dagen, weken, jaren gepest.

Pestgedrag kunnen we opsplitsen in directe vormen van pesten (dreigen, slaan, spotten, uitschelden, vastbinden, opsluiten, ...) en indirecte vormen (roddelen, niet mogen meedoen, negeren, ...).

Veel pesters schrikken als ze horen welke gevolgen hun gedrag heeft teweeggebracht.

Geen enkel kind wil bewust gekwetst worden. Het slachtoffer lokt dus geen pestgedrag uit.

De toeschouwers, middengroep doen vaak niets uit angst om zelf doelwit te worden. Sommige kinderen helpen de pester, zij dragen mee verantwoordelijkheid.

Cyberpesten = kwetsende of bedreigende teksten plaatsen op internet / chatprogramma's zoals WhatsApp of Facebook.

Cyberstalking = het doelbewust blijven lastig vallen van het slachtoffer op internet.

Beledigende foto's, video's of persoonlijke gegevens van het slachtoffer op het internet worden gebruikt om deze op sociaalnetwerksites te plaatsen zoals Facebook en Twitter.

3. Waarden en normen

Waarden en normen vormen het fundament van hoe we kinderen willen opvoeden, wat we hen willen meegeven naar het latere leven toe.

Het Vlaams Verbond Katholiek Basisonderwijs omschrijft dat in haar boek 'Opdrachten voor het Katholiek Basisonderwijs'. Dit bevat vijf opdrachten:

- Schooleigen christelijke identiteit
- Geïntegreerd onderwijsinhoudelijk aanbod
- Stimulerend opvoedingsklimaat en doeltreffende didactische aanpak
- Ontplooiing van ieder kind, vanuit een brede zorg
- De school als gemeenschap en als organisatie

In deze 'Opdrachten voor het Katholiek Basisonderwijs' én in ons schooleigen opvoedingsproject zitten de waarden en normen vervat die wij als school willen nastreven.

4. Opbouw 'sociale vaardigheden – pestbeleid'

Niveau 0: brede basiszorg

Veilig schoolklimaat:

Wij besteden op school aandacht aan het zich goed voelen binnen de school / klas / groep. Samen (school – kinderen) trachten wij een veilige omgeving te creëren waarin elkeen zich goed voelt.

Het gaat hier om het creëren van een veilige omgeving waar iedereen zichzelf mag zijn, waar de rechten en grenzen van iedereen gerespecteerd worden. We zetten in op het creëren van een aangenaam leef- en leerklimaat op school. Je kan hier bijvoorbeeld denken aan de manier waarop leerkrachten met elkaar omgaan, een respectvolle houding van ieder personeelslid naar leerlingen en ouders en vice versa, inspraak voor alle betrokkenen in het klas- en schoolbeleid.

Enkele voorbeelden:

- Werken aan sociale vaardigheden
- Preventief werken aan een warme school
- Het gebruik van speelkoffers, leren samen spelen
- Duidelijke afspraken op de speelplaats
- Middagactiviteiten
- Muziek tijdens speeltijden op vrijdag
- Leerlingenraad
- Conflicthantering: leerlingen leren hoe ze ruzies of conflicten moeten / kunnen oplossen.
- KS: aandacht voor het begrijpen van eigen gevoelens en die van anderen
- LS: bevorderen empathie ten opzichte van je medemens
- klasdoorbrekend werken
- CLIM (coöperatief leren in multiculturele groepen)
- EQ-Babbelspel, spiegel-jezelf-spel, talentenspel...
- Complimentendag
- Veilig-internetdag
- Projectweek en extra aandacht tijdens de Vlaamse week tegen pesten
- Professionalisering van leerkrachten
- Informeren van ouders en hen betrekken bij interessante voordrachten
- Vertrouwenspersoon
- Project sociale vaardigheden (per graad en bijhorende activiteiten) + vermeld op het rapport (zie kft sociale vaardigheden)
- Extra stimulansen worden gegeven om zich ook na schooltijd op sociaal vlak te engageren (bv. ontmoetingsdag Chiro, ...)
- Gericht toezicht houden

Veilig klasklimaat:

Het begeleiden van de klas als groep heeft hier zijn plaats. Werken aan een positieve groepsvorming, waarbij ernaar gestreefd wordt dat iedereen bij groep hoort, is ons hoofddoel.

Enkele voorbeelden:

- In de lessen vaak praten over 'omgaan met elkaar'
- Klasgesprekken, groeps gesprekken, ... houden
- Door gesprek bewust laten worden van bepaald gedrag
- Duidelijk zijn over je verwachtingen en regels en consequent reageren als leerlingen zich er niet aan houden
- Ruimte creëren voor verdere kennismaking. Dit gebeurt zeer uitgebreid bij nieuwkomers zowel in het begin als tijdens het schooljaar.
- Klasafspraken maken
- We kiezen elk schooljaar om de klasgroepen opnieuw te verdelen zodanig dat de leerlingen allerhande kinderen en karakters leren omgaan. Op deze manier kunnen zij hun sociale vaardigheden extra ontplooien.
- Wisselende groepen gebruiken tijdens schoolse activiteiten
- Contractwerk
- Kringgesprekken
- Beeldmateriaal - boeken in de klas
- Afnemen en bespreken van 'welbevinden en betrokkenheid'
- Afname sociogram: opvolgen van onderlinge relaties
- Lesmaterialen in godsdienstmethode
- Mega-project in het 6de lj
- Lessen cyberpesten van 4de tot en met 6de leerjaar

Optreden bij pesten:

- Ouders of kind maken melding van de pesten aan de klasleerkracht
- Klasleerkracht bespreekt dit individueel met het kind en kijkt of dit binnen de klassituatie opgelost kan worden.
- Indien dit niet kan opgelost worden, vraagt de lkr. aan het kind of de info mag doorgegeven worden aan de zc.
- Zc bespreekt de problemen opnieuw met het kind.
- De andere partijen worden gehoord en er worden afspraken met hen gemaakt. Hierna wordt dit ook doorgegeven aan de melder.
- Op regelmatige basis spreekt de zc met het kind af om de stand van zaken te bespreken.
- Indien er geen beterschap is worden de partijen opnieuw aangesproken door de zc en worden zij doorgestuurd naar de directie.
- Hierna worden de ouders van alle partijen ook op de hoogte gebracht. De melding aan de ouders kan, na mdo, ook reeds vroeger plaatsvinden.'

Optreden bij overtreding regels speelplaats:

Bij overtreding van de regels op de speelplaats (schelden, iemand uitsluiten, oneerlijke ruilsituaties, spelen in toiletten, liegen)

- mondelinge opmerking geven
- praten met de kinderen – luisteren naar het verhaal van enkele betrokkenen
 - de kinderen hun gevoel bij de situatie laten verwoorden
 - kinderen zich laten inleven in de situatie van de andere partij
 - kinderen eerst zelf laten zoeken naar een oplossing
- indien ze niet spontaan tot een oplossing komen
 - verontschuldigingen laten aanbieden
 - aan de kant (om na te denken, te kalmeren, time-out)
 - zelf de oplossing aanbieden: iedereen laten meespelen, speelgoedje teruggeven

Niveau 1: verhoogde zorg

Signalen:

- Plotse, onverklaarbare gedragsveranderingen
- Zich terugtrekken, onbereikbaar zijn
- Snel geïrriteerd raken, veel ruzie maken
- Angst voor lichamelijk contact, schrikreacties
- Zich niet kunnen concentreren en geen interesse meer hebben in het klasgebeuren
- Vage lichamelijke klachten
- Opmerkelijke daling van schoolprestaties
- Bedplassen, nachtmerries, slaapgebrek
- Angst voor bepaalde leerlingen en bepaalde plaatsen
- Opmerkelijk dicht in de buurt van de leerkracht blijven
- Met beschadigd materiaal thuiskomen zonder goede uitleg

Slechts zelden zal een slachtoffer zelf pesterijen melden. Dus is het aan de omgeving om hiervoor waakzaam te zijn. Het is belangrijk dat het pestprobleem volledig in kaart kan worden gebracht. Hierdoor moet het slachtoffer het gevoel krijgen dat het open mag en kan communiceren.

Wie kan hierbij een belangrijke rol spelen:

- Slachtoffer
- Ouders en familie
- Leerkracht / opvoeder (opvang)
- Dader (s)
- Medeleerlingen / klasgenoten
- Zorgleerkrachten
- Directie en CLB

Op welke manier en waar kunnen problemen gemeld worden:

Via gesprekken, hetzij rechtstreeks via informeel of formeel overleg, hetzij onrechtstreeks langs de telefoon of via e-mail

- met klasleerkacht
- met zorgleerkracht
- met directie
- reftermoeders / moeders middagtoezicht

In dit zorgniveau kunnen volgende acties genomen worden:

- Verkennend gesprek met persoon die de melding doet
- Gesprek met slachtoffer
- No – blame methode
- Zoco wordt ingelicht over de situatie:
- Afspraken maken met de pester – gepeste – meelopers over gedragsveranderingen (de naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week, voor een bepaalde periode, in een kort gesprek aan de orde)
- Gesprek met de ouders als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt uitdrukkelijk gevraagd om i.s.m. de school een einde te maken aan het pestprobleem.
- De school legt alle acties die ondernomen zijn n.a.v. het pestprobleem vast in het (digitaal) leerlingendossier.
- Zoco vraagt info aan CLB
- Zoco bespreekt situatie met CLB
- Casus bespreken in zorgteam school én eventueel in zorgteam SG

Hoe verloopt de verdere communicatie

- Ouders van pesters op de hoogte te brengen
- Blijvende communicatie tussen ouders en school
- Regelmatige feedback door leerling
- Regelmatige feedback door medeleerlingen

Bijsturingen bij blijvende problematiek:

- Start niveau 2: uitbreiding van zorg

Optreden bij wangedrag en herhaling overtreding:

Bij ernstig wangedrag of bij herhaling van de overtreding (vechten, iemand pijn doen, iets expres stukmaken, onbeleefd gedrag)

- aan de kant
- gesprek met kind, kind laten inzien dat zo'n gedrag ongepast is
- verontschuldigen laten aanbieden
- klasleerkracht verwittigen
- nota in agenda en door de ouders laten handtekenen
- bij directie komen
- de leerkracht of de directeur nemen contact op met de ouders en bespreken het kind zijn gedrag

Niveau 2: uitbreiding van zorg

Het CLB wordt ingeschakeld. De school bekijkt samen met het CLB de huidige stand van zaken en hoe de verdere aanpak kan zijn. Dit wordt in een multidisciplinair overleg besproken (leerkracht, zoco, CLB). Het kind staat centraal en is ook een gesprekspartner. Indien nodig wordt een gesprek gepland met ouders; directeur kan eventueel bij gesprek aanwezig zijn.

Verdere aanpak kan zijn:

- Opstart externe begeleiding voor sociale vaardigheidstraining
- Inschakelen deskundige externe hulp
- Leren omgaan met woedebeheersing
- ...

Niveau 3: overstap naar een school op maat

Nadat alle maatregelen uitgeprobeerd zijn, kan er overgegaan worden naar fase 3 van het zorgcontinuüm en kan in de school de geldende tuchtprocedure opgestart worden (zie schoolreglement)! In extreme gevallen kan een leerling tijdelijk in een andere groep binnen de school geplaatst worden. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden. In het uiterste geval kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

In het schoolreglement staat hetvolgende over de tuchtmaatregelen:

Mogelijke tuchtmaatregelen kunnen zijn:

- Een schorsing: Dit houdt in dat de gesanctioneerde leerling gedurende een bepaalde periode de lessen en de activiteiten van zijn leerlingengroep niet mag volgen, maar wel op school moet zijn.
- Een uitsluiting: Dit houdt in dat de gesanctioneerde leerling definitief uit de school verwijderd wordt op het moment dat deze leerling in een andere school is ingeschreven en uiterlijk één maand, vakantieperiode niet inbegrepen, na de schriftelijke kennisgeving van de beslissing van de uitsluiting. In afwachting daarvan bevindt de betrokken leerling zich in dezelfde toestand als een geschorste leerling.

Bij het nemen van een beslissing tot schorsing van meer dan één dag of een beslissing tot uitsluiting wordt de volgende procedure gevolgd:

1. De directie wint het advies in van de klassenraad.
2. De leerling wordt, in aanwezigheid van de ouders eventueel bijgestaan door een raadsman voorafgaandelijk gehoord over de vastgestelde feiten, zij worden hiertoe vijf werkdagen vooraf per brief verwittigd.
3. De ouders hebben inzage in het tuchtdossier van de leerling.
4. De genomen beslissing wordt schriftelijk gemotiveerd en schriftelijk ter kennis gebracht aan de ouders van de betrokken leerling.

5. No-Blame

Als ondanks de preventieve maatregelen toch een pestsituatie ontstaat, willen we ons baseren op een methode om krachtdadig op te treden bij pesten, nl. de No Blame –aanpak.

Wat zit er in de benaming?

De No Blame-aanpak werd in 1991 bedacht als reactie op een specifiek verzoek om het lijden van een jongen te helpen verlichten. Die ingreep was een reactie op een crisis en de naam is overhaast gekozen. Hoewel 'No Blame' (geen schuld) een belangrijk onderdeel is, bevat de procedure andere essentiële elementen:

- aanmoedigen van inlevingsvermogen
- gedeelde verantwoordelijkheid
- probleemoplossend

Geen van deze elementen is af te leiden uit de benaming en als de procedure opnieuw gestart kon worden, zou er wellicht een andere naam gekozen worden.

Wat wordt gezegd, is dat deze methode eenvoudig is, gemakkelijk om toe te passen en duidelijk en bovendien steunt op een stevige en duidelijke filosofie die past bij de principes van onze school. Bovendien is de methode al door honderden leerkrachten mét succes toegepast. Sommigen van hen waren voordien uiterst sceptisch. Hun verhalen spreken voor zich, ze zijn direct en overtuigend. We denken dat deze methode succesvol is omdat ze het belang en de kracht van groepsprocessen erkent en er gebruik van maakt, omdat ze eenvoudig is en geen obscure of geheimzinnige expertise vraagt, én omdat het voor druk bezette mensen een realistische methode is.

Hoe komt het dat het werkt?

Inlevingsvermogen en onzelfzuchtigheid

Toen deze aanpak werd ontwikkeld, werd er op zoek gegaan naar een proces dat een empathische reactie zou losweken bij de pesters en de rest van de groep. In de meeste gevallen is dit ook gebeurd. In sommige gevallen kan het gebeuren dat de pester helemaal geen zorg voelt voor zijn slachtoffer, maar als enkele groepsleden de pijn van het slachtoffer begrijpen, zorgen zij voor de ondersteuning. Het is soms genoeg dat slechts een of twee mensen vriendelijk reageren om het gevoel van isolement en pijn van het slachtoffer te verlichten.

Macht

De tussenkomst beïnvloedt de groepsdynamiek. Zelfs indien de pester zijn gedrag niet wil veranderen, nemen de anderen de macht over van de pester door de uitspraken over hun goede intenties. Voor de pester wordt het moeilijk om het kwetsende gedrag verder te zetten, door het contrast met de ondersteuning die de rest van de groep wil bieden.

De ik-taal van intentie

De gewone patronen van 'leerkrachtentaal' die worden gebruikt om ongepast/gewenst gedrag aan te pakken, worden door Gordon (1974) beschreven als 'jij-boodschappen' (Als je dat nog eens doet... - Waarom gedraag jij je zo? - ...). De suggesties ter ondersteuning van de leerlingen worden geformuleerd in de ik-taal van intentie (Ik ga hem bij me thuis uitnodigen. – Ik ga tijdens de pauze met hem voetballen. - ...) en drukken een belangrijke verschuiving van het externe naar het interne gebeuren uit.

Probleemoplossend

De aanpak wordt heel snel probleemoplossend. Door jongeren bij het proces te betrekken ontstaat er een veel positievere atmosfeer dan bij traditionele onderzoeken en negatief gerichte methodes. Zodra ze met suggesties komen, kan je daarop positieve commentaar geven en op het einde kan je de groep bedanken voor hun hulp.

De No Blame-methode: samenvatting stappenplan

Stap1: Melding

Het pesten kan gemeld worden via: brievenbus, mondelinge melding, ouders, leerkrachten, zorgcoördinator, directie,... .

Stap 2: Ingaan op meldingen: filteren

Situatie binnen de klasgroep aftasten en juist inschatten: ruzie, plagerij, pesten

Stap 3: No-Blame gesprek

3.1 gesprek met slachtoffer

Informatie vragen:

- grote lijnen over wat er juist gebeurd is
- betrokkenen (pester, meeloper, vrienden)
- effect op gepeste

Uitleg geven over de aanpak:

- pesters worden niet gestraft, pesten moet wel stoppen
- afspreken met gepeste wat wel/niet mag verteld worden

3.2 gesprek met betrokken pester(s), meeloper(s), toeschouwer(s)

Slachtoffer neemt niet deel aan het gesprek.

3.3 probleem voorleggen

Geen schuldbespreking, geen feiten, wel bespreking van beleving/gevoelens slachtoffer.

3.4 verantwoordelijkheid delen

Oproep tot medeverantwoordelijkheid

3.5 voorstel tot handelen

Elk groepslid stelt een handeling (concreet, realistisch) voor.

Voorstellen dienen geformuleerd te worden vanuit een ik-boodschap.

3.6 voorstel realiseren door de betrokkenen

3.7 evaluatie

- Individuele, korte gesprekken na + 1 week
- Indien positieve evaluatie: verdere opvolging van positieve evolutie d.m.v. evaluatiegesprekken op regelmatige basis.
- Indien negatieve evaluatie: herhaling van stap 3.1 t.e.m. stap 3.7.
- Indien evaluatie opnieuw negatief is: overgaan naar stap 4

Stap 4: Gesprek met ouders

4.1 Gesprek zonder kind

4.2 Gesprek in het bijzijn van het kind

Stap 5: Opvolgingsgesprek met ouders, directie en klasleerkracht

Indien evaluatie positief: einde opvolging

Indien evaluatie negatief: overgaan naar stap 6

Stap 6: Opvolgingsgesprek met externe hulpverlening

Opvolgingsgesprek met kind, ouders, klasleerkracht, directie, CLB, externe zorgverlener...

6. Interessante websites / contactgegevens

- Gie Deboutte: gie.deboutte@ucll.be / gie.deboutte@uantwerpen.be
- <http://www.ond.vlaanderen.be/antisociaalgedrag/pgs/>
(handreiking voor een daadkrachtig schoolbeleid vanuit het Ministerie van Onderwijs)
- <http://www.vlor.be/advies/advies-over-de-preventie-en-de-aanpak-van-pest-en-op-school>
(advies over preventie en aanpak pesten op school van Vlaamse Onderwijsraad)
- www.kivaschool.be (website over KiVa-pestprogramma)
- <http://www.vclb-koepel.be/professionals/goed-in-je-vel2/pesten2-cyberpesten/de-no-blame-methode>
- <http://www.klasse.be/leraren/themas/pesten/>
- www.kieskleurtegenpesten.be
(partnerorganisatie die een aantal verenigingen samenbrengt voor overleg rond preventie en aanpak van pesten op school)
- www.schoolzonderpesten.be
- <http://www.levensklasse.be/index.php/over-levensklasse/wie>
(website van Geertje Bleukx, geeft vormingen rond 'pesten')
- www.clicksafe.be
- www.veiligonline.be
- www.ecops.be (Belgisch overheidsmeldpunt voor internetmisbruik)
- www.ikbeslis.be (i.v.m. Privacy)
- www.cyberpesten.be (informatie)
- www.stopcyberhate.be
- www.docatlas.be
- www.pestbriefje.com

7. Materiaal / bijlagen

Bijlage 1: Lijst materialen van SG en CLB om te gebruiken

Bijlage 2: Voorbeeldbrief voor ouders i.v.m. pesten op school

Bijlage 3: Tips voor ouders van gepeste kinderen

Bijlage 4: Tips voor ouders van pestende kinderen

Bijlage 5: Stroomschema Gie Deboutte

Bijlage 6: Kaarten 'Jip & Janneke' i.v.m. pesten

Bijlage 1

Lijst beschikbare materialen SG / CLB

- KIVA-project
- Cyberpesten: Brecht Van Leemputte (KOSH)
- CLB-bijlagen
- Coole-kikkerspel
- STOP cyberpesten
- Time to stop
- Pro-actieve cirkels (KS-6L): Nele Van Rossum (CLB) gaat opleiding volgen en geeft info door.

Bijlage 2

Voorbeeldbrief: Wat met pesten op school?

Beste ouders,

Kinderen moeten opgroeien in een veilige en vertrouwde omgeving. Dat geldt voor de thuissituatie zowel als voor de schoolsituatie. Een kind dat zich veilig en gewaardeerd voelt, zal beter presteren en zich gelukkiger voelen.

In de media wordt veelvuldig aandacht besteed aan het onderwerp 'pesten'. Helaas komt dit in alle geledingen van de samenleving voor. Op het werk, in de sportclub, in de buurt rond huis, soms in huis door broertjes of zusjes, én ook op scholen. Pesten heeft veel invloed op de ontwikkeling van kinderen en het is dan ook zaak om daar alert voor te zijn en wanneer het gesignaleerd wordt, acties te ondernemen. Dat verwachten we van u als ouder, maar dat mag u ook van ons als school verwachten.

Waarom deze brief? Pesten is een problematiek die elke school kent, die je dus niet zomaar kunt negeren. Pesten vraagt om oplossingen. Wij denken dat het goed is om inzicht te geven in de handelwijze hoe wij als school en als leerkracht omgaan met pesten. In het kort komt het neer op het volgende:

We werken aan 'pesten' op drie verschillende niveaus. Op het niveau van kinderen, op het niveau van leerkrachten en school, en op het niveau van de ouders.

Elke leerkracht heeft per leerjaar een aantal activiteiten die hij of zij met de kinderen doet. Hierbij horen o.a. een stellingenspel, complimentendag, beeldmateriaal, boeken, een kringgesprek, lesmaterialen in onze godsdienstmethode, een 'veilig-internet'-dag in de derde graad en het megaproject in het zesde leerjaar.

Daarnaast werken we graag preventief: we bouwen elke dag aan een goede klassfeer, we organiseren vaak klasdoorbrekende activiteiten zodat kinderen leren omgaan met allerlei kinderen van verschillende leeftijden. We gebruiken doorheen het schooljaar werkvormen als coöperatief leren zodat kinderen op een positieve manier met elkaar leren omgaan. We werken in de klas met een sociogram om het sociale gedrag van kinderen in kaart te brengen en te volgen, en er gebeurt nog veel meer dan dit.

Verschillende leerkrachten volgen studiedagen en navormingen rond 'cyberpesten' van Gie Deboutte en 'de pestjuf' van Jaklin Laporte. De opgedane kennis wordt doorgegeven aan het ganse team. We bouwen samen aan een anti-pestbeleid. Leerkrachten zijn alert op pestgedrag. Ze nemen klachten serieus en praten met kinderen en zijn indien nodig hun vertrouwenspersoon. Ook de zorgleerkracht kan worden ingeschakeld als vertrouwenspersoon. Pestgedrag wordt altijd aangepakt.

Ook ouders worden op de hoogte gehouden van mogelijke vormen. Zo kregen alle ouders van kinderen van de derde graad onlangs een uitnodiging om de pestkundige Gie Deboutte aan het woord te horen. De ouders van betrokken

partijen worden ingelicht en uitgenodigd voor een gesprek. Het is belangrijk dat alle betrokkenen samenwerken om eventuele pestproblemen op te lossen. In bijlage vindt u nog tips voor u als ouder, uit 'Relationele opvoeding in de basisschool' (VVKBaO).

De basis van ons handelen is en blijft: het in gesprek gaan met alle betrokkenen!

Pesters en gepesten moeten inzicht verwerven in hun handelen. Klasgenootjes, ouders en leerkrachten moeten alert blijven voor signalen en dit met elkaar durven delen om zo vroegtijdig pesten te voorkomen. Het spreekt voor zich dat de leerkrachten niet alles kunnen zien en dat het pesten dus ook kan voorkomen buiten het gezichtsveld van de leerkracht en ook de ouder (denk daarbij aan de gang, speelplaats, sportclub, op weg naar huis, in de buurt van thuis, ...).

Pesten is iets van alle tijden en komt overal voor. Wij, als school, doen ons best maar kunnen dit niet alleen oplossen. Daar hebben we ook uw hulp als ouder voor nodig. Kinderen geven vaak thuis eerder aan dat ze gepest worden dan op school. Het is dan van belang dat u dit meldt aan de leerkracht.

We gaan er dan ook vanuit dat u de stap richting school of leerkracht zet en dit daar bespreekbaar maakt. Als u geen tijd heeft om langs te komen of als u uw kind niet meer dagelijks naar school brengt, kunt u altijd via de mail of per telefoon even contact leggen om een afspraak te maken voor een gesprek.

Mocht u het gevoel krijgen dat u onvoldoende gehoord wordt, aarzel dan niet om naar onze zorgcoördinator te stappen en uw probleem daar aan te kaarten (dat geldt overigens niet alleen voor pesten maar voor alle zorgen waarmee u zit). U kunt natuurlijk ook bij de directeur langs lopen.

Ouders en school moeten hierin samen kunnen en durven optrekken. We hebben samen de ambitie om een veilige en vertrouwde omgeving te creëren voor onze kinderen. We dragen hierin samen de verantwoordelijkheid.

Vriendelijke groeten,

XXX – directeur

XXX – zorgcoördinator

Leerkrachten en personeel

Ouder(s) van _____ uit klas _____

bevestigen hierbij de brief 'Wat met pesten op school?' te hebben ontvangen.
Dit strookje terug afgeven aan de klasleerkracht van uw kind.

HANDTEKENING OUDERS,

Bijlage 3

Tips voor ouders van gepeste kinderen

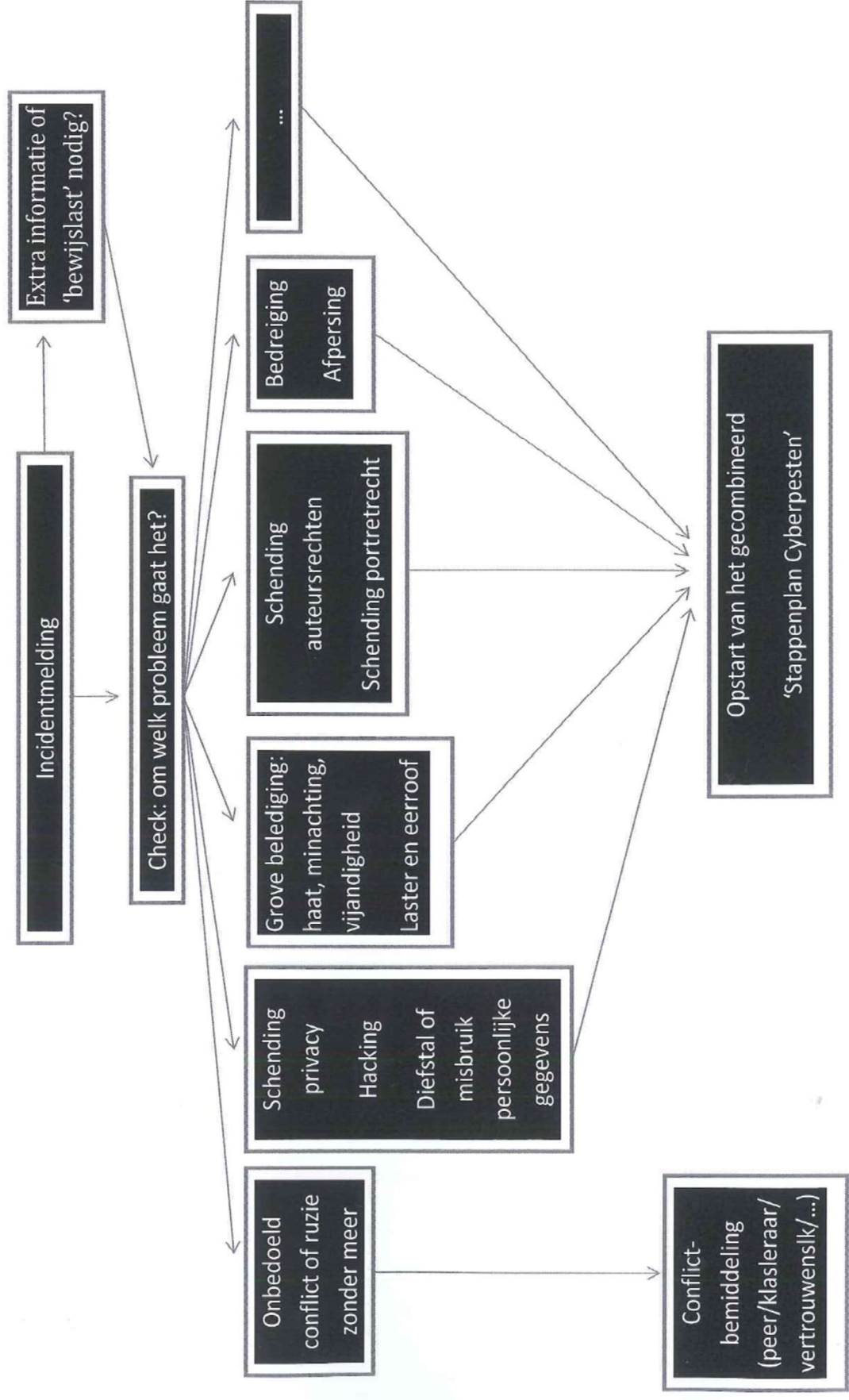
- Heb aandacht voor de signalen bij je kinderen: lusteloosheid, niet graag naar school gaan, slapeloze nachten, overgevoeligheid, teruggetrokken zijn, stil zijn, buikpijn...
- Neem hun verhaal ernstig en geef hen de kans hun beleving te verwoorden of uit te drukken.
- Stel bijkomende vragen om goed zicht te krijgen op de situatie.
 - Luister actief.
 - Laat het kind eventueel dingen noteren of tekenen.
- Ga het probleem niet uit de weg.
 - Veranderen van klas of school is zelden een goede oplossing.
 - Minimaliseer het probleem niet. Het zal niet vanzelf overgaan.
 - Hou rekening met een verwerkingsproces na de pesterijen.
- Contacteer de school en spreek over het probleem.
 - Respecteer dat de leerkracht niets heeft gezien. Pesten gebeurt meestal stiekem.
 - Beschuldig niemand.
 - Vraag naar hulp om het probleem samen aan te pakken.
 - Maak afspraken i.v.m. de aanpak.
- Beklemtoon de positieve eigenschappen van je kind en blijf het positief bekrachtigen.
- Vermijd overbescherming.
 - Respecteer de mening van je kind i.v.m. tussenkomen.
 - Los niet alle problemen voor je kind op maar zoek samen naar duurzame oplossingen.
- Bedenk samen met je kind alternatieve reacties.
 - Leer het bij sport creatief reageren.
 - Leer je kind gepast reageren en evalueer de doeltreffendheid van de reacties.
- Praat NIET zelf met de pester of met de ouders ervan.
 - Meestal verergert dit de zaak.

Bijlage 4

Tips voor ouders van pestende kinderen

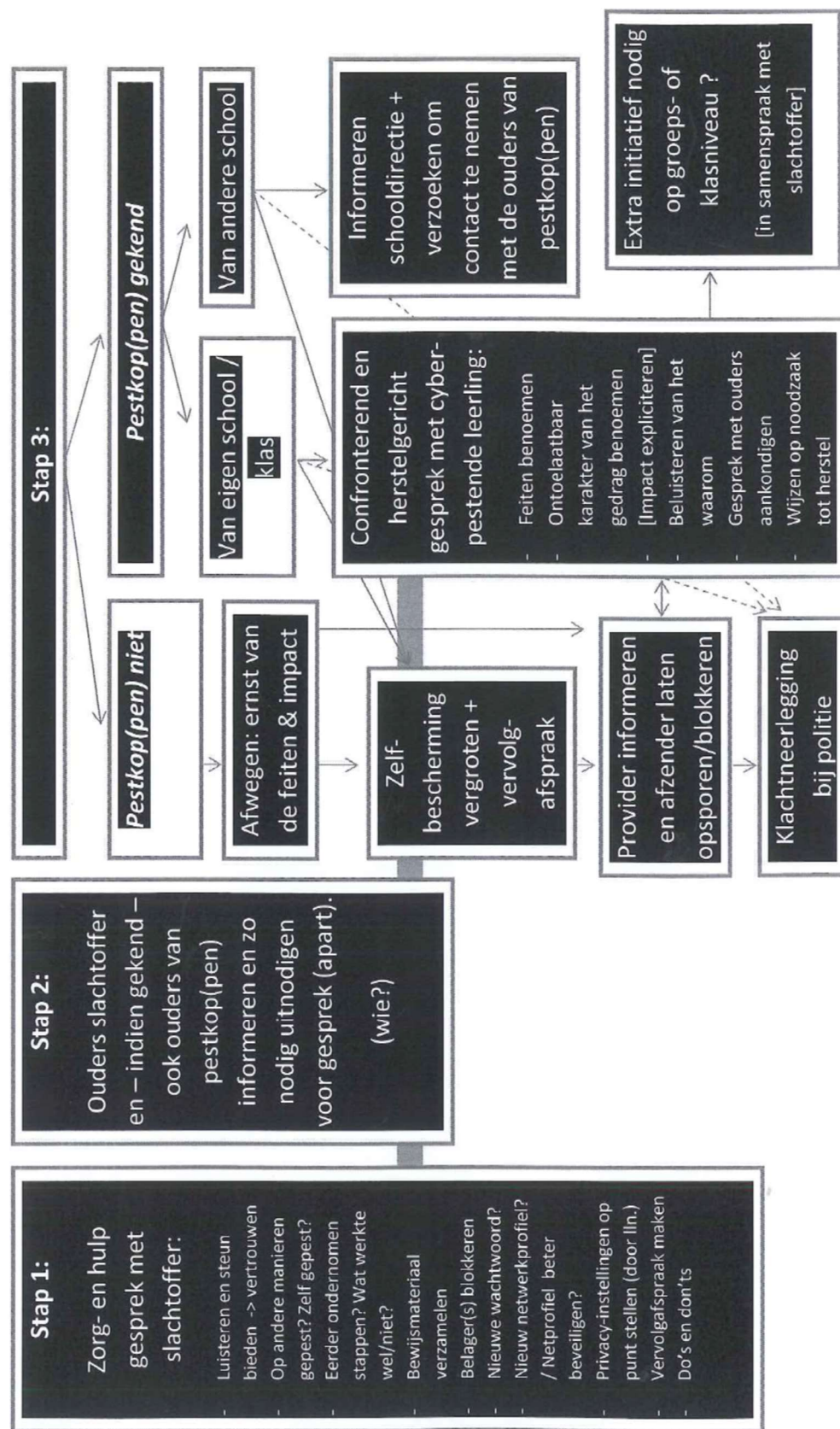
- Tolereer het negatieve gedrag van je kind niet.
 - Reageer consequent.
 - Stel duidelijke grenzen en volg die consequent op.
 - Straf kan nodig zijn maar overdrijf niet en leg uit waarom je straft.
- Neem de problematiek ernstig en win informatie in over de situatie bij betrokkenen.
- Ga in gesprek met je kind en hou het gesprek gaande.
 - Confronteer uw kind met de gevolgen van zijn gedrag.
 - Maak duidelijke afspraken.
- Hou controle op de vriendengroep van je kind.
- Neem contact met de school en zorg voor een open communicatie.
 - Beschuldig niemand.
 - Respecteer dat de leerkracht niets heeft gemerkt. Pesten gebeurt vaak stiekem.
- Doe dingen samen met je kind en stimuleer zijn talenten.
 - Doe samen aan sport maar vermijd competitie.
 - Stimuleer deelname aan verenigingsleven, jeugdbeweging, academie...
- Denk kritisch na over mogelijke oorzaken van het pestgedrag van je kind.
 - Een probleem in de thuissituatie. (bv. agressief gedrag dat niet aan banden wordt gelegd, te weinig aandacht)
 - Een voortdurend gevoelde anonimiteit bij je kind waardoor de drang ontstaat om belangrijk en gezien te zijn.
 - Een niet-passende rol moeten spelen.
 - Een voortdurende competitiedrang.
 - Strijd om de macht in de klas.
 - Een niet-democratisch klimaat thuis, op school...
 - ...

Stroomschema – Aanpak cyberpesten [© Gie Deboutte]

Gecombineerd

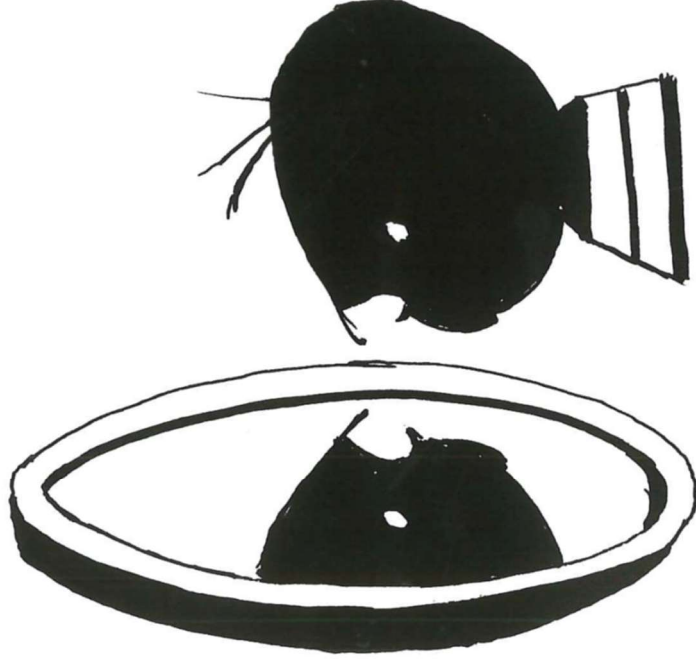
'Stappenplan Cyberpesten'

Zoals je ervuitziet is het goed

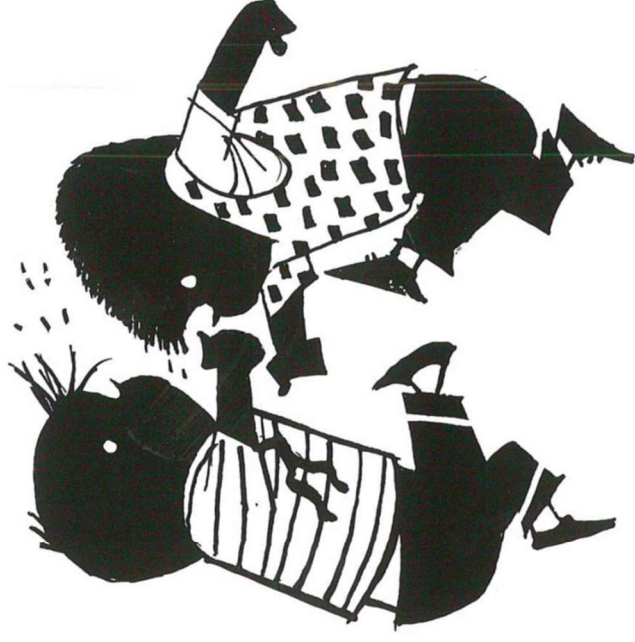
1

© Fiep Amsterdam bv; Fiep Westendorp Illustrations

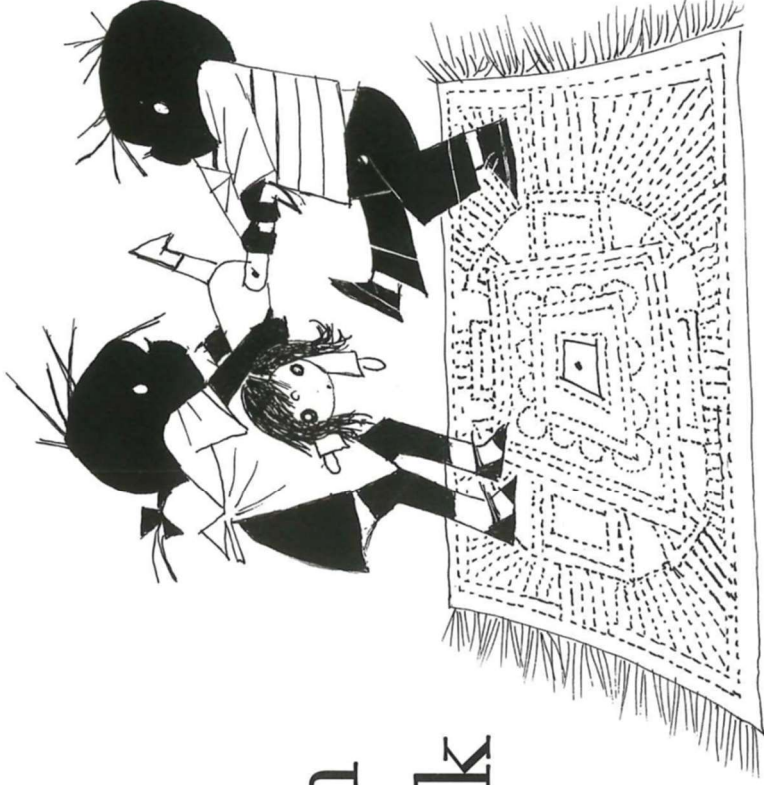
Kom niet aan
een ander kind
als die dat
niet wil

Maak geen dingen stuk bij het spelen

3

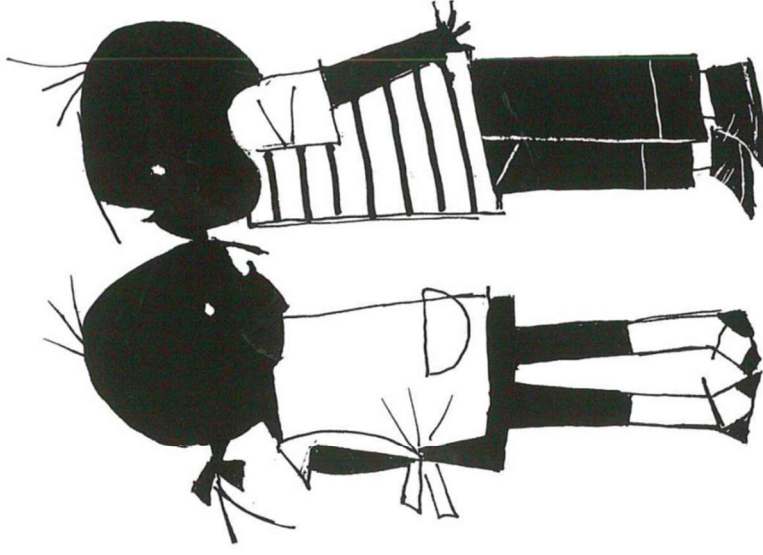

© Fiep Amsterdam bv; Fiep Westendorp Illustrations

Als je ziet dat
een kind ver-
drietig is, help
het kind dan

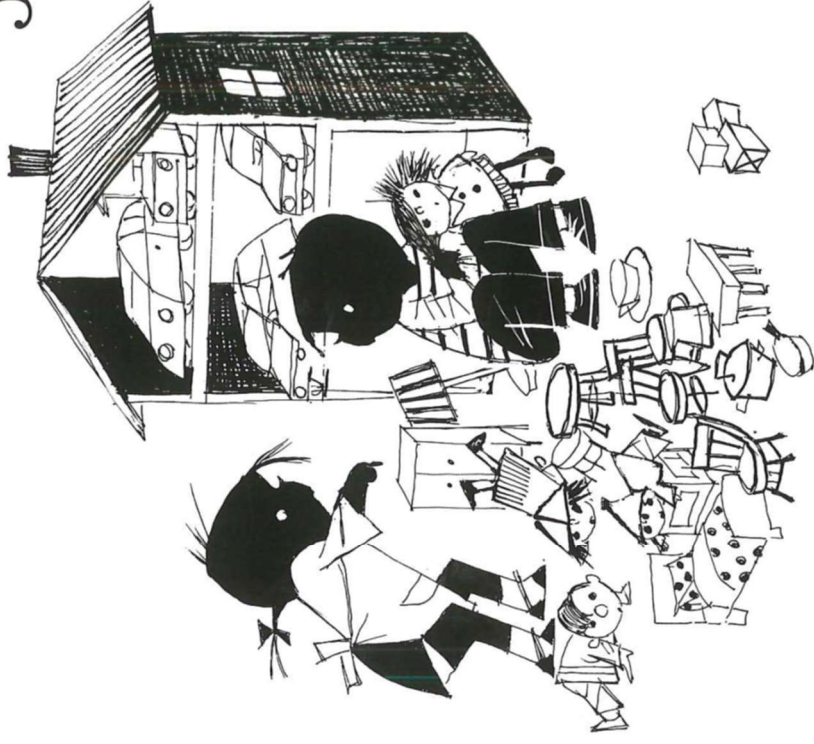
4

Als je mee
wil spelen,
vraag dat
dan eerst

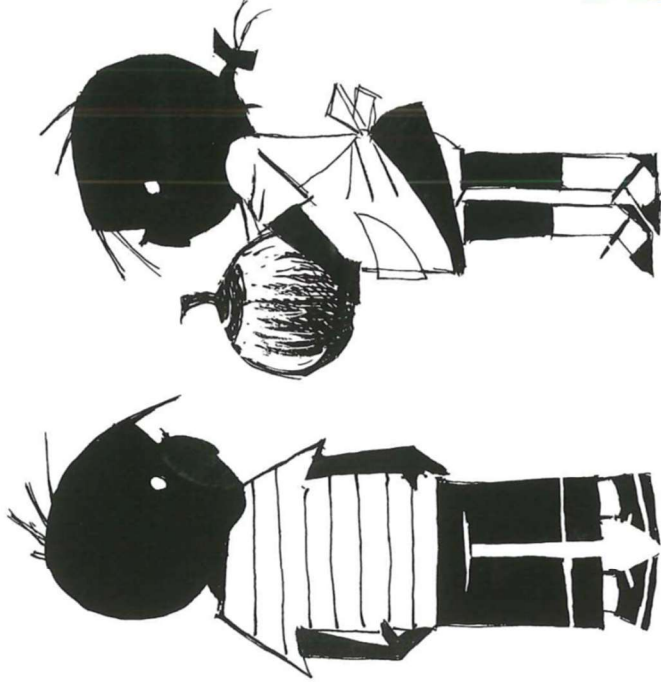
5

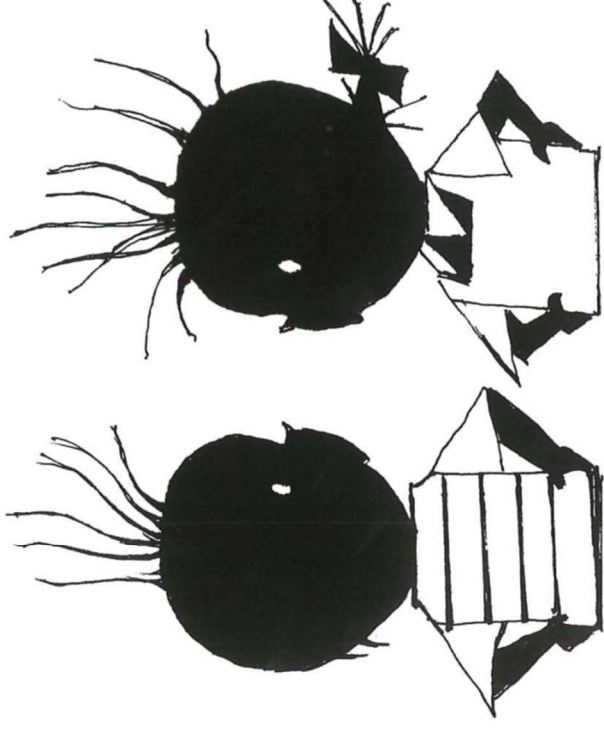
Als een kind
alleen is, vraag
dan of het kind
mee wil spelen

6

Je mag elkaar
niet uitlachen
of uitschelden

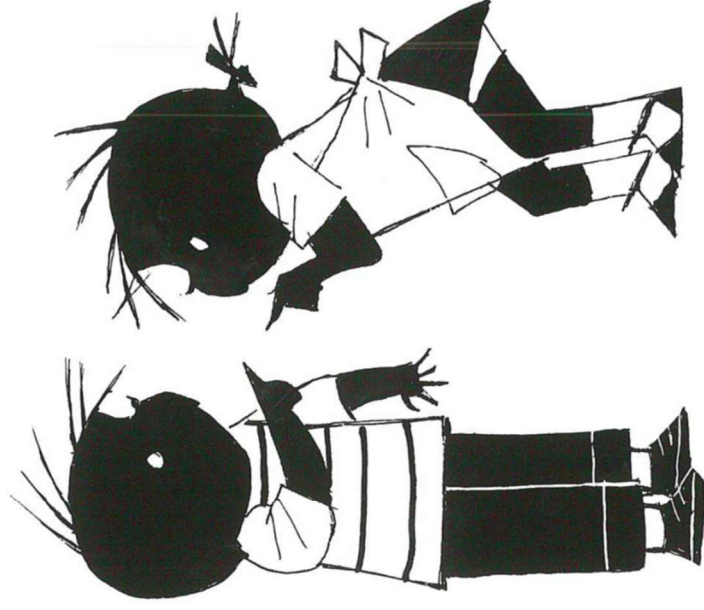

7

Noem andere kinderen bij hun voornaam

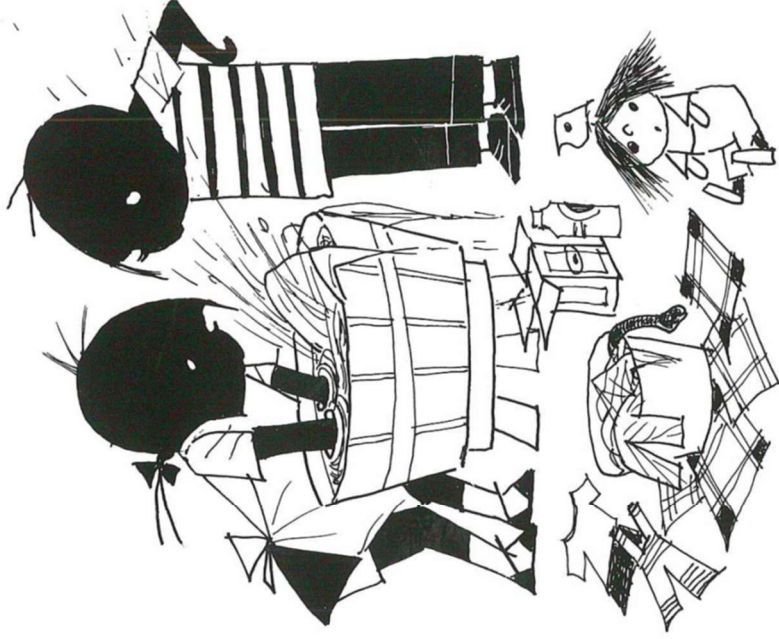
8

Laat een ander
kind met rust
als die iets aan
het doen is

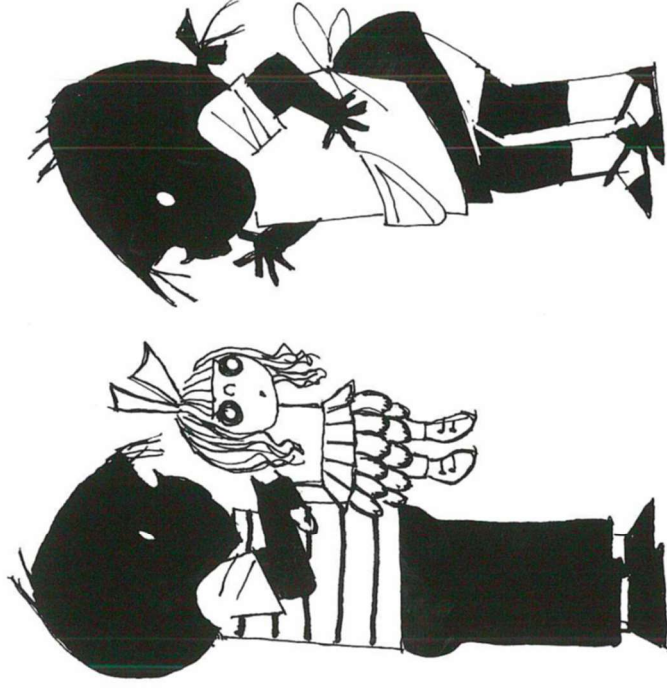
9

Zit niet aan de spullen van een ander

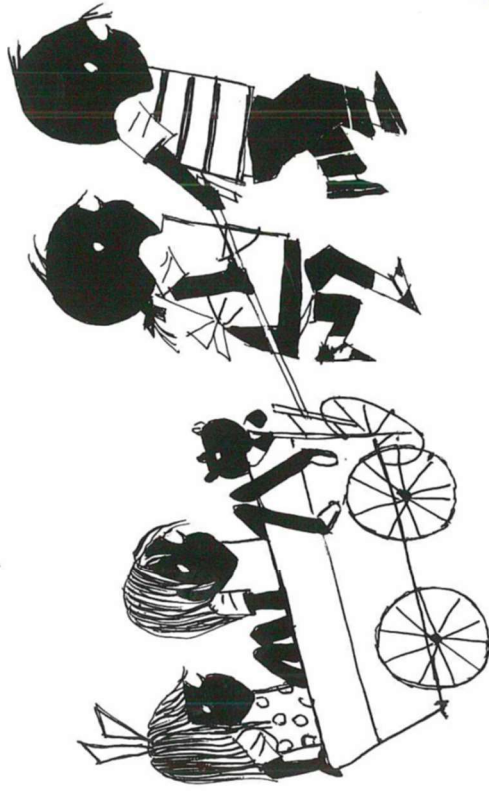
10

11

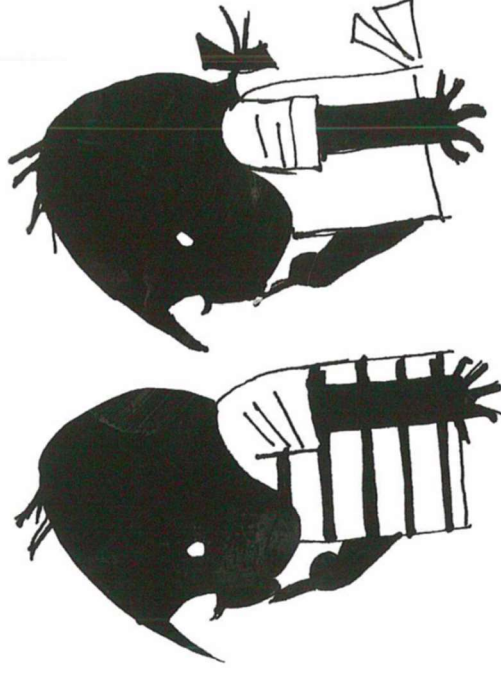
Sluit geen kinderen buiten

© Fiep Amsterdam bv; Fiep Westendorp Illustrations

Als je gepest
wordt, vertel
dat dan. Dat is
geen klikken!

Beste leerkracht,

U heeft via de Fiep Westendorp Foundation (FWF) de beschikking gekregen over een aantal kaarten met aan beide kanten regels en passende pictogrammen om pesten op school tegen te gaan.

Drs. Bob van der Meer zorgde voor de inhoud. Veel achtergrondinformatie en suggesties voor het gebruik van de regels kunt u op zijn site vinden: www.pestten.net

De kaarten zijn bestemd voor de leerlingen van de groepen 1 tot en met 3. Kinderen van deze leeftijd begrijpen nog weinig van regels. Daarom is het belangrijk deze kinderen van de groepen 1 tot en met 3 te laten wennen aan regels. Omdat ze in veel gevallen nog niet kunnen lezen, hebben Bob van der Meer en de Fiep Westendorp Foundation de regels voorzien van voor zichzelf sprekende pictogrammen.

Gebruik van de kaarten

Iedere leerkracht zal zijn of haar eigen werkwijze hebben bij het gebruik van de kaarten. Een korte uitprobeeronde liet een aantal verschillende manieren van gebruik zien:

- sommigen hangen alle kaarten naast elkaar op en wijzen op een van de kaarten als er iets speciaals is gebeurd;
- anderen nemen elke week tijdens een kringgesprek een nieuwe kaart om te bespreken;
- weer anderen wachten op incidenten om een specifieke regel extra aandacht te geven;
- ook waren er die de kinderen zelf lieten kiezen over welke regel ze wilden praten.

Op de site www.pestten.net kunt u een bespreking van elk van de twaalf regels vinden, alsmede lessuggesties voor het gebruik van elke regel.

De twaalf regels

De regels die een plaats op de kaarten hebben gekregen, zijn voorgesteld door leerkrachten zelf.

De regels zijn:

1. Zoals je eruitziet is het goed
2. Kom niet aan een ander kind als die dat niet wil
3. Maak geen dingen stuk bij het spelen
4. Als je ziet dat een kind verdrietig is, help het kind dan
5. Als je mee wil spelen, vraag dat dan eerst
6. Als een kind alleen is, vraag dan of het kind mee wil spelen
7. Je mag elkaar niet uitlachen of uitschelden
8. Noem andere kinderen bij hun voornaam
9. Laat een ander kind met rust als die iets aan het doen is
10. Zit niet aan de spullen van een ander
11. Sluit geen kinderen buiten
12. Als je gepest wordt, vertel dat dan. Dat is geen klikken!

Onderzoek

In de Standaard (2005-02-05) verscheen het volgende bericht:

Kleuters slaan er in eerste schooljaar flink op los

Van onze redactie Onderwijs

Utrecht – kleuters treiteren en slaan volop tijdens hun eerste jaar op de basisschool

Ruim tachtig procent van de kleuters is regelmatig dader of slachtoffer van fysieke agressie. Bijna evenveel kinderen zijn betrokken bij bedreigingen, scheldpartijen en roddelen. Dit blijkt uit een groot onderzoek naar agressie in kleuterklassen.

Het is voor het eerst dat agressie bij deze kleuters op deze schaal is onderzocht in Nederland. Voor het onderzoek zijn 1100 kinderen uit 84 klassen van 51 basisscholen geïnterviewd. Dat kleuters regelmatig slaan, aan de haren trekken en treiteren is niet nieuw. Maar hoofdonderzoeker Marjolein Vermande, universitair docent aan de Universiteit Utrecht, verbaast zich wel over de omvang. "Als het gaat om fysieke agressie is slechts dertien procent van de kinderen geen dader of slachtoffer". En maar veertien procent is nooit betrokken bij pestertijen.

Volgens de onderzoekers is het opvallend dat er structuur zit in de agressie en pestertijen in kleuterklassen. In bijna alle onderzochte groepen zijn er enkele dominante daders die al op jonge leeftijd in staat zijn zwakkere groepsgenoten eruit te pikken.

Daarnaast zijn er kinderen die agressief zijn tegen groepsgenoten, maar zelf weer belaagd worden door de dominante leiders. Zij zijn zowel daders als slachtoffers.

Door snel ingrijpen kan veel leed worden voorkomen, denkt Vermande, die onderzoek doet naar de sociale relaties van kinderen en hun leeftijdgenoten. Ze vindt dat er te weinig aandacht is voor pesten in de laagste klas van de basisschool. "De daders pesten niet toevallig iemand. Ze zijn al op jonge leeftijd in staat slachtoffers te vinden. Dat is opvallend". Daar is een verklaring voor: de vier- en vijfjarigen komen voor het eerst in

een groep terecht, waarna het gevecht om de sociale dominantie begint. Ze zijn nog jong, maar de kleuters willen toch een belangrijke plaats in de groep verwerven.

Tot zover het krantenbericht dat de noodzaak van een structurele aanpak van pesten duidelijk maakt.

Voor meer informatie en achtergronden:

Bob van der Meer,
Psycholoog

E2V2

p/a Hildebrandstraat 14

5242 GE Rosmalen

073-5217753 / 06-20406009

b.vandermeer@home.nl

www.pestten.net

